

Főtitkári jelentés a 2008-as évről

Lehet-e biztatóbbat mondani annál, hogy egy nemzeti jelentőségi intézmény fejlődik, fiatalodik, korszerű elemekből építkezve megújul, s hogy – ha csak lépésenként is – munkájának eredményeit folyamatosan elismerteti a hazai akkreditációs követelményeknek megfelelően?

Lehet-e méltóbban belépni a 2009-es jubileumi évbe annál, hogy elmondjuk: nem volt hiábavaló a 150 évvel ezelőtti célok megfogalmazása, nem volt fölösleges az a polgári összefogás, mely egy komoly tudományos intézményt könyvtárral, gyűjteményekkel kívánt e térségnek megalapítani?

A jelenben is ugyanolyan aktualitással lehet mindezt továbbvinni, az igazi értékeket megtartva, a tudásra, kutatásra alkalmas fiatalokat nevelve, s az általuk kutatott tudományos értékeket, eredményeket, illetve a gyűjteményeket közzismertté tenni.

A tudás fejlesztése, megtartása egy gazdasági válság küszöbén is a leggazdaságosabb tőkebefektetés. Ez az érték mindig kamatozhat, ez nem veszhet el, csak gyarapodhat és gyarapíthat. Meggyőződésem, hogy – egyebek mellett – ezt nyújtotta s ezt nyújtja ma is a fiatal nemzedék, egyetemi hallgatók, kutatók, oktatók számára az Erdélyi Múzeum-Egyesület.

Egyik fő törekvésünk, hogy megerősítsük az EME helyét a magyar tudományos szervezetek között, valamint elismertessük a hazai tudományos életben s a román akadémiai intézmények sorába integráljuk. A prioritásaink közé tartozik intézményünk fiatalítása is, amelyet ifjú kutatók és csoportok bevonásával, támogatásával igyekszünk elérni.

A fejlesztés stratégiája, idej beruházások

Egy intézmény fejlődésében természetesen vannak szakaszos és folyamatos célkitűzések (rövid és hosszú távú tervek), az EMÉ-nek azonban 2006 óta kidolgozott stratégiája is van. Ezt követve és az aktuális eredményekkel összevetve tudjuk az újabb lépéseket ütemezni.

Folyamatosan karbantartjuk, felújítjuk ingatlanainkat, folyamatosan fejlesztjük az Információs és Dokumentációs Központot, s minden évben próbálunk egy-egy részleget jobban kiemelni, fejleszteni. Így sikerül az EME minden egységének bár szakaszosan, de azonos mértékben fejlődnie (Információs és Dokumentációs Központ – könyvtárak –, kutatóintézet, kiadó, szakosztályok, fiókegyesületek).

A 2008-as év nagyobb beruházásai: a Lakatos utcai ingatlanunkban a fűtőkazánt cseréltettük ki, ezáltal biztonságosabbá és gazdaságosabbá tettük az épület működését, a Moll-házat felújítottuk, az onnan átköltöztetett polcrendszerrel, kiegészítve, a központi székházba telepítettük, ahová két zárható szekrényt is beszereltünk Szabó T. Attila céduláinak és az EME régi kiadványainak. Ugyanakkor a kutatói termék polcrendszerét is kiegészítettük, helyet szorítva a fiatal kutatócsoportoknak, a digitalizálási műhelysaroknak. Ugyanitt működik a Pósta Béla Egyesület régészekből álló munkacsoportja is.

Ezen kívül a kutatók és a titkárság munkáját igyekeztünk hatékonyabbá tenni infrastrukturális fejlesztésekkel (lapdagoló fénymásoló, lapolvasó, tükröreflexes fényképezőgép, képernyő, lapvágó stb.).

Rendezvényeink, tudományterjesztés

Egyesületi rendezvényeink közül kiemelkedik a november 21–22-én Kolozsvárott megrendezett *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* c. konferencia, amelyet a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal (KAB) közösen szerveztünk. A 7. évéhez érkezett Fórum kiemelt témája volt az erdélyi magyar közgyűjtemények helyzete, különös tekintettel az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményeire. A plenáris ülés megnyitó beszédében Egyed Ákos elnök rámutatott a közgyűjtemények alaposabb megismerésének gyakorlati jelentőségére: a tudományos kutatás segítése a tájékoztatás – tájékozódás javítása által. Köszöntő beszédet mondott Görömbei András, Bitskey István és Vargáné Szűcs Edit. Ezt követően a plenáris előadásokra került sor, amelyek első részében három székelyföldi múzeum gyűjteményeit, majd ezt követően az EME

gyűjteményeit ismerhette meg a nagyközönség, tizenkét előadásból. A szakosztályok rendezvényein 82 előadás hangzott el.

Hidvégi gróf Mikó Imre emléklappal jutalmazták Gaal Györgyöt, a fiatal kutatóknak szánt Nagy György Emlékdíjat első ízben nyújtotta át az EME Gergely Orsolya csíkszeredai szociológusnak és Nagy Mihály Zoltán történésznek. A kétnapos rendezvényről bővebb tájékoztató készült, amely megtalálható az EME honlapján, illetve olvasható lesz az Erdélyi Múzeum ez évi számában.

Az elmúlt év más jelentős eseményei az október 8–11. között tartott *Erdély reneszánsza* konferencia, ahol egyesületünk társszervező volt; a december 4–5-én lezajlott *Szőlőtermelés és borkereskedelem* konferencia, amely az EME, a DAB és a KAB közös rendezvénye; valamint *40 év kisebbségi törvényhozás Közép- és Kelet-Európában* kisebbségtörténeti konferencia megrendezése több intézménnyel együtt.

Könyvbemutatóink

Az elmúlt év folyamán tizenhat könyvbemutató házigazdája volt intézményünk, amikor saját kiadványainkat és más kiadókéit ismerhette meg a nagyközönség. Ezek közül csak néhányat emelnék ki: november 27-én Murádin Jenő: Szathmári Pap Károly: *Erdélyi országgyűlési arcképcsarnoka 1842.*, december 16-án Fehér János (szerk.): *Teleki Mihály udvartartási naplója (1673–1681.)*, 2009. január 12-én Wilhelm Sándor: *A lápi póc*, január 13-án Egyed Péter: *Érték és történelem*, február 17-én Biró József: *Erdély beszélő kövei* című kötetét mutatták be az EME központi székházában. 2008 március 6-án a Mentor kiadó szervezett nagyszabású könyvbemutatót az EME-nél, amelyre a kiadó által megjelentetett kötetek szerzőit is meghívták. 2008. június 12-én intézményünk adott helyet a Pallas Akadémia fennállásának 15. évfordulójára rendezett ünnepségnek, amelyen a kiadó nyolc kiadványát mutatta be.

Szakosztályaink is rendeztek konferenciákat, tartottak könyvbemutatókat az elmúlt évben.

Szervezés

Nyilvántartásunk szerint jelenlegi taglétszámunk 3262, ebből 95 alapító, 1304 rendes tag (aktívak és nyugdíjasok), 1658 pedig egyetemi hallgató. 2008-ban 180 új tag lépett be egyesületünkbe. Jelenleg 37 külföldi pártoló tagot tartunk nyilván. Alapító és rendes tagjaink közül 1717 fizette rendszeresen a tagdíjat (a 2005–2008 közötti időszakban), 581 pedig 2001 óta hátralékban van. Ez utóbbiakat alapszabályzatunk szerint nem tekinthetjük rendes tagoknak, nyilvántartásunkból azonban mégsem töröltük őket, gyakran előfordul ugyanis, hogy a hátralékosok utólag törlesztik több évi adósságukat. A tagdíjfizetést néhány év után felfüggesztő egyetemi hallgatók csupán könyvtárunk használata végett léptek be egyesületünkbe, és az egyetem elvégzése után általában nem tartják fenn a kapcsolatot intézményünkkel.

Szakosztályok, ifjúsági szakcsoportok, fiókegyesületek

Szakosztályaink tevékenysége az elmúlt évben is nagyon tartalmas és sokszínű volt.

1. A Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztályunk legjelentősebb szakmai rendezvényeinek a 2008-as évben megtartott tudományos konferenciák számítanak. 2008. január 22-én az EME és a Bölcsészkar közös szakmai rendezvényt szervezett a Magyar Kultúra Napján. Június 2-án *Pedagógusnapok az Erdélyi Múzeum-Egyesületben* címmel gazdag és változatos tematikájú előadásorozatra került sor.

1898-ben Kolozsvárt Herrmann Antal tanári kinevezésével a magyar nyelvterületen első alkalommal indult meg az egyetemi néprajzi képzés. E jelentős esemény 110. évfordulóján, 2008. október 17-én az EME, a BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszéke, valamint a KJNT közösen szervezett oktatás- és kutatástörténeti konferenciát Almási István, Keszeg Vilmos, Kósa László, Olosz Katalin, Tötszegi Tekla, Tánczos Vilmos, Pozsony Ferenc közreműködésével.

Október 17-én az immár második alkalommal megszervezett *A Mezőség-kutatás eredményei* c. konferencián mutatták be a régióra irányuló kutatások eredményeit. November 7-én, születésének 95. évfordulóján *Bözödi György emlékkonferenciát* tartottak. 2008. november 22-én, A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvény keretében az Erdélyi Múzeum-Egyesület kolozsvári Kutatóintézetének munkatársai mutatkoztak be. Az intézet szerkezetét, kutatási terveit Kovács András, a kutatóintézet igazgatója ismertette. Ezt követően színvonalas és sokszínű előadást tartott Biró Annamária, Bogdándi Zsolt, Fejér Tamás, Hegyi Géza, Ilyés Szilárd, Nagy Mihály Zoltán, Szász Anikó és W. Kovács András. A szakosztály részt vállalt több konferencia előkészítésében. 2008. október 8–11. között került sor az *Erdély reneszánsza*, 2008. december 11–12. között a *140 év kisebbségi törvényhozás Közép- és Kelet-Európában* című tudományos tanácskozássra, 2008. november 7–9-én a *VI. erdélyi magyar régészeti konferenciára*, 2008. december 18-án a *Pataki József emlékkonferenciára*. Az év folyamán négy tudománynépszerűsítő előadást tartottak a szakosztály tagjai. A szakosztály 10 könyvbemutató szervezője és házigazdája volt A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvény keretében harmadszor osztották ki a szakosztály Debüt-díját. Az öt pályázó közül a kuratórium Berecki Sándort és Ozsváth Imolát javasolta a díjra.

2. Természettudományi Szakosztályunk az elmúlt évben hét előadásból álló ismeretterjesztő előadásorozatot tartott, a Szülőföld Alap, az MTA és a Mindentudás Egyeteme Tudományos Kht. támogatásával. A rendezvényen a Mindentudás

Egyeteme (ME) egy-egy előadását vetítették le, ezt követően a résztvevők megvitathatták a hallottakat, illetve kérdéseket tehettek fel, amelyekre az egyes szakterületeket jól ismerő vitavezetők válaszoltak. Az előadássorozat kezdeményezője a DVD-ket a szakosztály számára megszerző dr. Uray Zoltán, a programfelelős Szacsvey Kinga volt. A *Magyar Tudomány Napja* alkalmából megrendezett, immár hagyományos szakosztályi konferenciát (*Őszi Természettudományi Konferencia*) november 22-én tartották, amelynek kiemelt témája a globális felmelegedés, klímaváltozás volt. A konferencián 7 plenáris előadást és 20 posztert mutattak be. December 12-én dr. Muzsnay Csaba kezdeményezésére a szakosztály (az EME Orvostudományi Szakosztályával és az EMT Tudomány- és Ipartörténeti Szakosztályával közösen) *Nyulas Ferenc emlékülést* tartott. Megjelent az *Acta Scientiarum Transylvanica* 2005 óta szünetelő kémia tudományi füzetek (*Múzeumi Füzetek - Acta Scientiarum Transylvanica, Chimica*, 16 (1), 2008).

3. Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályunk tevékenységének fő célkitűzései közé tartozik a tudományos összejövetelek szervezése, amelyeket többnyire a szakosztályon belül működő szakcsoportok és területi csoportok szerveznek, vagy szakmai-tudományos továbbképzők keretében zajlanak le. Május 1–3-án Nagyváradon rendezte meg a szakosztály XVIII. tudományos ülészakát, összesen 450 résztvevővel. A 13 szekcióban 117 előadás hangzott el és 27 posztert mutattak be, amelyek az orvostudomány szinte minden ágát felölelték. A szakosztály által 2005-ben létrehozott „Lencsés György – Ars Medica” díjat a Kuratórium Dr. Gyéresi Árpádnak ítélte oda. A megnyitón immár hagyományos módon átadott Pápai Páriz Ferenc Alapítvány díját 2008-ban dr. Borsa István és dr. Sipos Emese vehették át. A dr. Spielmann András egyetemi tanár által felajánlott díjban dr. Budaházy István részesült. A tudományos ülészak zárülésén osztották ki a felajánlott díjakat: a szakosztály három díjat osztott ki dr. Buzogány Jázmin, dr. Madarász Csilla és dr. György-Fazakas István kollegáknak, a dr. Krizbai István által felajánlott díjat dr. Laczkó-Zöld Eszter gyógyszerész kollega, míg a szegedi Gyógyszerészeti Kar professzora (dr. Kata Mihály) által felajánlott díjat megosztva, négy fiatal gyógyszerész kollega, Székely Pál, Fülöp Ibolya, Hancu Gabriel és Kun Csilla nyerte el.

November 20–22-én a szakosztály *A Magyar Tudomány Napja Erdélyben* égisze alatt szervezte meg dr. Borsa István alelnök kezdeményezésére és segítségével a XII. Erdélyi Orvosnapok című állandó őszi konferenciáját, közösen a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal, a Hargita megyei Orvosi Kollégiummal és a csíkszeredai Megyei Kórházzal. Az igen sikeres rendezvény helyszíne a csíksomlyói Jakab Antal Tanulmányi Ház volt, 240 résztvevővel, 22 hazai és külföldi előadóval.

A családorvosi szakcsoport tevékenységéből említésre méltó a 2008 márciusában Székelyudvarhelyen (a Hargita megyei Orvos Kollégiummal és a Pápai Páriz Ferenc Alapítvánnyal közösen) megrendezett nagyszabású családorvosi továbbképző (310 résztvevő), külföldi és hazai előadókkal.

A fogorvos-tudományi szakcsoport a MOGYE Fogorvosi Karával, a Magyarországi Bolyai Alapítvánnyal, a Magyar Orvosi Laser és Optikai Egyesülettel és az Ecto-Derma Polyklinikával (Budapest) közösen továbbképzőt szervezett Marosvásárhelyen március 7–8-án *Lézerek a fogorvosi tevékenységben* címmel. A rendezvény fő szervezője néhai dr. Pongrácz Antal volt. November 29-én fogorvosi továbbképzőt tartottak a szakcsoport új vezetője, dr. Mártha Krisztina szervezésében.

Az orvostörténeti szakcsoport október 10-én a *Nyárádremetei falunapok* keretében tartotta a *Nyulas Ferenc emlékülést* születésének 250. évfordulója alkalmából, decemberben pedig Kolozsváron a Természettudományi Szakosztállyal közösen emlékeztek Nyulas Ferencre.

Június 18–21. között a szakosztály társszervezőként szerepelt a Marosvásárhelyen megszervezett *VII. nemzetközi intervencionális kardiológiai kongresszuson*. Szeptemberben Szilágysomlyón, dr. Széman Péter szervezésében került sor a Báthory Napokra; a rendezvény keretében megtartott kreditpontos továbbképzőn 120-an vettek részt.

A szakosztály által 2007-ben létrehozott kutatási ösztöndíjat (két személynek, 3-3 hónapra- havi 800 RON) 2008-ban hat pályázó közül Albert András és Bán Erika nyerte el. A Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ Radiológiai Klinikájának felajánlása alapján a szakosztály kéthetes tanulmányúton való részvételre hirdetett pályázatot, az előbb említett klinikára, amelyet dr. Baróti Beáta, marosvásárhelyi radiológus szakorvos nyert meg. A szakosztály által 2006-ban létrehozott Csögör Lajos emlékdíj kiosztására 2007-ben is az egyetemi éveket záró ballagáson került sor a Vártemplomban, a három karon (orvos, fogorvos, gyógyszerész) tanulmányai során legjobb eredményt elért végzős hallgató számára.

Területi központjaink közül a legélénkebb tevékenység Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen, Szilágysomlyón, Nagyváradon és Sepsiszentgyörgyön folyik. Ez elsősorban a tudományos rendezvények szervezését és a tagság nyilvántartását jelenti.

Az Orvostudományi Értesítő 81. kötetének két száma megjelent, a harmadik a nyomdában van. A 81. kötet számainak nyomdai költségeit a Gedeon Richter Románia Rt. gyógyszerészeti cég fedezte. A minisztériumhoz benyújtott akkreditálási kérésünket kedvezően bírálták el, így az Orvostudományi Értesítőt a szaktárca a B kategóriás tudományos folyóiratok csoportjába helyezte. A 2008-as évben a szakosztályhoz könyvadományok érkeztek szervezetektől és magánszemélyektől egyaránt.

4. Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományok Szakosztályunk az elmúlt évekhez hasonlóan 2008-ban is a jó szakmai kapcsolatot ápolója volt a *POLITEIA Romániai Magyar Politikatudományi Társasággal*, a *Kolozsvári Magyar*

Egyetemi Intézettel, a MEDEA Egyesülettel, a Bolyai Társasággal, illetve – az olykor konkurenciát is, nemcsak partnert jelentő – Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal. A Magyar Tudomány Napja Erdélyben évente megrendezésre kerülő emlékkonferencia munkálataiban a szakosztály elsősorban két igen gazdag és jó színvonalú szekcióüléssel vett részt. A jogtudományi szekcióülés, *Sipos István emlékülés* néven, a nemrég elhunyt, iskolateremtő jogász-oktató emléke előtt tisztelgett. A másik tartalmas szekcióülés a közgazdaságtudományé volt.

A médiaszakos doktori hallgatók negyedik (május 24.) és ötödik (december 6.) konferenciájára is sor került. A patrónusok az EME, a KMEI és a MEDEA voltak, a támogatók pedig a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézet, a Communitas Alapítvány és a Szülőföld Alap. Az utóbbi rendezvény nyitómomentuma a negyedik konferencia dolgozatait összegyűjtő kötet bemutatása volt. December 3-án került sor a *Kisebbségben, közösségben. Balázs Sándor nyolcvanadik születésnapjára* c. kötet bemutatására.

5. Műszaki Tudományok Szakosztályunk a *Műszaki Tudományos Füzetek* sorozatban megjelent két új kötetet bemutatójával kezdte a 2008-as évet. Március 14–15-én tartották a *Fiatal Műszakiak XIII. Nemzetközi Tudományos Ülésszakát*, amelynek tudományos bizottsága 60 dolgozatot fogadott el. Itt került sor a Budapesti Műszaki Főiskola, Bánki Donát Gépész- és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar (BMF–BGK) és az Erdélyi Múzeum–Egyesület (EME–MTSz) között kötött együttműködési megállapodás aláírására. A rendezvény honlapját a szervezők folyamatosan frissítik (www.eme.ro/fmtu). Ezen kívül megjelent a *Fiatal Műszakiak Tudományos Ülésszaka* 13. tanulmánykötete. A szakosztály technikatörténeti csoportja június 23-án terepmunkán vett részt Magyarvalkón, ahol harang hangméréseket és várfal méréseket végeztek, az itt megkezdett munka június 26-án levéltári munkával folytatódott a kolozsvári Református Levéltárban. Július 12-én az EMT által szervezett első tudomány- és ipartörténeti konferencián vettek részt a szakosztály tagjai: Márton László *Az erdélyi harangokról, harangozó bábokról és harangjátékokról* című előadással, illetve ugyanitt elhangzott a *Szemelvények az EME Műszaki Tudományok Szakosztály technikatörténeti kutatásaiból* című előadás is. Augusztus 24–26-án került sor az immár másodsorra megszervezett alkotótáborra *Technikai örökségek Erdélyben* címmel. A magyargyerőmonostori református templom toronyórájának tanulmányozása és felmérése volt a rendezvény fő eseménye, a munkálatokról tanulmány készül. A szakosztály képviseltette magát szeptember 12–14-én Miskolcon a II. *Fazola Napok*-on. Október 5-én a DIKOSz kezdeményezésére a szakosztály együttműködési tanácskozást tartott, amelynek célja a Magyar-Román Műszaki Nagyszótár kiegészítése, újradiadásának előkészítése volt. A szakosztály három tagtársa vállalt szerkesztői munkát. November 22-én a szakosztály immár 9. alkalommal szervezett tudományos ülésszakot *A Magyar Tudomány Napja* rendezvénysorozat keretében. Az idei fórumon az együttműködések, az intézményközi kutatások hatékonyságát emelték ki a közös kutatási projektek eredményeinek bemutatásával, de a legújabb eredményeik számbavétele során ugyanakkor betekintést nyerhettünk az egyes kutatóműhelyek munkálataiba is. A huszonhét kutató munkájának eredményét 16 dolgozat foglalta össze. A rendezvényen nyolc egyetem képviseltette magát. A csoportos kutatásokban jelen voltak a fiatal mérnökök, egyetemi hallgatók is.

A Budapesti Műszaki Főiskolával és a Sapientia–EMTE-vel közös kutatásokat végeztek az elmúlt évben is, melyek eredményeit közös tanulmányokban publikálták, ezek nagy része a szakosztály Műszaki Tudományos Füzetek sorozatban jelent meg. A Sapientia-EMTE marosvásárhelyi Anyagtudomány kutatócsoport munkálatait ösztöndíjjal támogatta, kutatásra való ösztönzéseként egyetemi hallgatókat vont be a munkálatokba.

Könyvkiadás: a Műszaki Tudományos Füzetek sorozat legújabb kötetének nyomdai előkészítése folyamatban van, a szakosztály kezdeményezésére az EME új sorozatot indít *Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek* címen. Első kötete a szakosztály Technikatörténeti csoportjának a 2007–2008-as időszak kutatásainak eredményeit foglalja össze *Technikatörténeti örökség a kalotaszegi Magyarvalkón* címmel.

6. Matematikai és Informatikai Szakosztályunk szorosan együttműködik a Farkas Gyula Egyesülettel, a MatLapot működtető Radó Ferenc Matematikaművelő Társasággal, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem és a Sapientia Tudományegyetem matematikus és informatikus tanszemélyzetével, valamint a KAB Matematika, Informatika, Fizika és Csillagászati Szakbizottságával.

A szakosztály tagjai tevékenyen részt vettek a *Sztocasztikus Folyamatok – Második Erdélyi Nyári Iskola és Munkaértekezlet* elnevezésű, május 26–31. között lezajlott rendezvényen, amelynek szervezésében Soos Anikó tagtársunk fontos szerepet játszott.

Július 14–20. között Gyergyószentmiklóson tartottuk meg a középiskolás tanárok továbbképzését célzó Bolyai Nyári Akadémia Matematika és Informatika részlegének nyári iskoláját. A rendezvény szervezésében Kolumbán József tagtársunk és a gyergyószentmiklósi Salamon László Líceum részéről Bíró Zoltán matematikatanár működött közre.

Október 13-án koszorúzással egybekötött *Vályi Gyula emlékülést* tartottak; a rendezvény előadója Weszely Tibor tagtársunk volt.

Október 16–17. között került sor a Kolozsvári Akadémiai Bizottság, a Román Akadémia Kolozsvári Fiókjá és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Mechanika és Csillagászati Tanszékének rendezésében a Kolozsvár–Baja Csillagászati Munkaértekezlet. A rendezvényt Szenkovits Ferenc tagtársunk szervezte.

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 2008-as szakosztályi rendezvényét idén a kolozsvári egyetem néhai professzora, Réthy Mór emlékének szentelték, születésének 160. évfordulója alkalmából. Réthy Mór életéről és tudományos

tevékenységéről Kolumbán József és Oláh Gál Róbert tartott előadást. Tudománynapi rendezvényünk díszvendégei Császár Ákos budapesti és Daróczy Zoltán debreceni akadémikusok voltak. Előadásaikon kívül tagtársaink nyolc új eredményeket bemutató előadást tartottak. A szakosztály tevékeny részt vállalt a Farkas Gyula emlékérem odaítélésében is, melyet évente az MTNE alkalmából oszt ki a Farkas Gyula Egyesület a matematika oktatásában jelentős szerepet játszó középiskolai tanároknak. Idén Kürthy Katalin kolozsvári, Olosz Ferenc szatmárnémeti és Biró Judit sepsiszentgyörgyi matematikatanárok részesültek a kitüntetésben.

7. Agrártudományi Szakosztályunk éves tevékenysége is igen gazdag volt. Január 18-án Fekete Albert *A Maros menti kastélykertek* című könyvét mutatták be. Február 27-én dr. Wagner István vetítettképes előadást tartott a rózsanemesítésről és beszámolt a Dél Afrikai Köztársaságban tett látogatásáról. Március 8–9-én tartották a *Nyárádmenti Kertésznapok*-at, közösen szervezve a Budapesti Corvinus Egyetem Nyárádszeredai Levelező Tagozatával és a Romániai Magyar Kertésztársasággal. Június 20–22-én *Dr. Páter Béla Emlékkonferenciát* tartottak halálának 70. évfordulója alkalmából. Október 10–11-én a szakosztály tagjai a KAB Agrártudományi Szakbizottságának csíkszeredai konferenciáján vettek részt. November 21–22-én *A Magyar Tudomány napja Erdélyben* című konferencia alkalmából a szakosztály Marosvásárhelyen tartotta gyűlését, amelyen 30 előadás hangzott el, ezek a 2009. évi Acta Transilvanica Agronomia füzetben fognak megjelenni.

Az elmúlt évben egyesületünk kiemelten igyekezett szakosztályaink tudományos tevékenységét elősegíteni, ösztönözve fiatal munkatársak részvételét, s mindehhez némi anyagi támogatással is hozzájárult. Ugyanakkor minden szakosztály számára külön internetes weboldal szerkezetét építette ki, melynek feltöltését a szakosztályok önállóan kezelhetik egy adminisztrációs felületen keresztül, munkájukat, a tagtársaikkal való kapcsolattartást megkönnyítve és ezáltal önállóságukat és sajátos jellegüket is megőrizve. A szakosztályi honlapok elérhetőségei: www.eme.ro/bolcseszet, www.eme.ro/termeszeti, www.eme.ro/orvosi, www.eme.ro/jog, www.eme.ro/muszaki, www.eme.ro/matematika, www.eme.ro/agrar. Ezek feltöltéséért az egyes szakosztályok felelnek, az adatok szerkesztése folyamatban van.

Ifjúsági szakcsoportjaink

A **KOMATE** (Kolozsvári Magyar Történezhallgatók Egyesülete) a 2008-as évben újult meg, és tevékeny évet zárt. Tagjai márciusban és áprilisban több előadást tartottak különböző történelmi témákban. Májusban nagy sikert aratott az EME és az Amaryllis támogatásával megtartott *Reneszánsz hónap* rendezvénysorozat, amely a Mátyás-évnek emléket állítva, változatos témájú előadásokkal és filmestekkel varázsolta a közönség elé a reneszánsz kultúrát.

Az őszi tevékenységek elsősorban az elsőévesek toborzása és bevonása köré csoportosultak (várostúrák, ismerkedések szervezésével). Ugyanakkor megújították a KOMATE szervezeti felépítését, könyvtárát és célkitűzéseit is kibővítették.

Több előadásra és vitaestre is sor került, könyvismertetőt tartottak Samuel Huntington *Civilizációk összecsapása* című könyvéről. Meghívták dr. Pécsi Ágnes egyiptológust, a Vámbéry Ármin Keleti Szabadegyetem alapítóját, aki decemberben nagyszerű előadást tartott.

A **GEKKO** (Geológus Egyetemisták Kolozsvári Kutató Osztálya) 2008. november 6-án tartotta megújuló közgyűlését. Az új vezetőség: Márton Ernő elnök, Szabó Ábel alelnök, Ohler Erika titkár. November 7–9-én került sor a GEKKO gólyatáborra Szinden. Több magyar és angol nyelvű előadást tartottak az elmúlt évben. A Magyar Tudomány Napja alkalmából a GEKKO egy rövid előadást szervezett Nyulas Ferenc emlékezetére. Együttműködési projekteket indítottak el a Cholnoky Jenő Földrajz Társasággal, melynek témája: *Korond-Parajd térség fenntartható turizmusfejlesztése*; valamint az Erdélyi Kárpát Egyesület kolozsvári fiókszervezetével, melynek célja túrákon való részvétel, természet- és környezettudományi ismeretek terjesztése általános iskolás diákoknak. Tevékenységükről bővebb tájékoztatás található a <http://www.gekko.ro/> honlapon.

A **Jelenkor kör** a BBTE történelem szakos hallgatóinak szakköre, amely immár két éve működik a hallgatók rendelkezésére álló fórumként, ahol mindenki szabadon beszélhet a XXI. század aktuális témáiról. Rendezvényeiken, melynek az EME biztosít teret, folyamatosan részt vesznek meghívott egyetemi oktatók, valamint a különböző egyetemi karok (történelem, néprajz, filológia, filozófia) hallgatói. Az elmúlt évben hét alkalommal filmvetítéssel és kisebb előadással egybekötött vitaestét szerveztek és könyvbemutatókat tartottak.

Az **EME Nagyváradi Fiókegyesülete** továbbra is az évi egy-két alkalmat jelentő, magvas, tudományos igényű szakmai előadások, konferenciák és azok lenyomatát jelentő konferenciakötetek kiadását tekinti megvalósítandó célnak. Október 25-én Zsupán Edina, az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárának munkatársa *Vitéz János a tudós, a politikus, a mecénás. Egy nagyszerű ember alakja könyvei tükrében* címmel vetítettképes szakmai előadást tartott a Partiumi Keresztény Egyetem dísztermében. November 14–15-én Meltzl Hugó halálának 100. évfordulója alkalmából *Egyetemesség és kultúra. Meltzl Hugó komparatiztikai öröksége* címmel szerveztek konferenciát a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Idegen Nyelvek és Irodalmak Munkabizottsága és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Német Intézete közreműködésével. 2008 második felében rendezték sajtó alá a 2006. augusztus 27-31. között nagy sikerrel – első ízben határon túl – megrendezett magyar drámatörténeti konferencia anyagát, *Késő barokk és klasszicizmus a régi magyar*

színpadon címmel, amelynek megjelenése (EME kiadásban) 2009 elején várható. Ugyancsak folyamatban van (a Partiumi Kiadó és az EME közös kiadásában) a Partiumi Keresztény Egyetem német tanszékének szervezésében megrendezett germanisztikai konferencia *Wissenschaften im Dialog* c. kötetének szerkesztése. A fiókegyesület egész éves munkájának lelkes támogatója, rendezvényeinek házigazdája a Partiumi Keresztény Egyetem.

A **Marosvásárhelyi fiókegyesület** szakmai szempontból aktív tagjai részt vettek egyéb tudományos intézmények által szervezett hazai és külföldi tudományos konferenciákon, és szakmai folyóiratokban valamint tanulmánykötetekben több tanulmányt tettek közzé. Mindezek mellett elsősorban a tapasztalt kutatók – de nemcsak ők – a pályakezdő fiataloknak szakmai tanácsadást nyújtottak. Elnöke révén a fiókszervezet több szakmai és művelődési rendezvényen is képviseltette magát. A magyar tudomány napja Erdélyben keretében a fiókegyesület Pál-Antal Sándor és Simon Zsolt szervezésében november 14-én *Marosvásárhelyi személyiségek* címmel rendezett konferenciát.

Szilágy megyében az EMÉ-nek két fiókszervezete működik: *Szilágysomlyón* és *Zilahon*. Az utóbbi a megyeközpontot és az azt övező településeket próbálja összefogni (a hatásköre kb. a református egyház zilahi egyházmegyéjére terjed ki). A két fiókegyesület tevékenysége sok szempontból összefonódik, mint például közös rendezvények, kölcsönös meghívások.

A **Zilah és Vidéke Fiókszervezetnek** célja az állandó jelenlét a megye területén, létezésének tudatosítása, az EME szándékainak képviselése. Ennek értelmében közeli kapcsolatot tart fent több szervezettel is, pl. az EMKE zilahi szervezetével, a Pro Zilah Egyesülettel, a Tövishát Kulturális Társasággal, a szilágysomlyói Báthory Alapítvánnyal, a Hepehupa művelődési folyóirattal. A Fiókszervezet részt vett minden jelentős városi és megyei kulturális rendezvényen, számos falunapon, valamint két nagyobb rendezvényt is szervezett: 2008. május 17-én tartották Szilágycsehen a VI. *Szilágyság-kutatás napja* konferenciát *A Szilágyság XX. századi sorsmeghatározó eseményei* címmel, amelyen Petri Mór díjjal tüntették ki Vida Katalint (Szilágycseh) és dr. Széman Pétert. Október 11-én Zilahon EME-vándorgyűlésre került sor, amelynek témája, a Mátyás-évhez kapcsolódóan a: *Szilágysági reneszánsz*.

A **Szilágysomlyói Fiókegyesület** április 25-én rendezte meg a szilágysomlyói reneszánsz programot, a debreceni Történelemtudományi Intézzel és a Báthory István Alapítvánnyal közösen. Május 17-én a zilahi EME csoporttal közösen rendezték a Szilágyságkutatás Napját. Szeptember 26–28-án rendezték meg a Báthory Napokat Az ennek keretében megtartott kreditpontos közös orvos- és pedagógus-továbbképzőn 165 regisztrált résztvevő volt jelen. A csoport aktívan részt vett az EMEOGYSZ által rendezett nagyváradi tudományos ülésen, valamint A Magyar Tudomány Napja rendezvényein, segítette a III. szakosztály kolozsvári rendezvényének megszervezésében.

Kutatóintézetünk

Kutatóintézetünk elsősorban az ún. *nemzeti tudományok* művelésére, olyan kutatók nevelésére jött létre, akik az erdélyi magyarság történetéhez és kultúrájához szorosan kapcsolódó történeti és nyelvészeti források feltárásán dolgoznak. E célok elérését az EME pályájuk elején álló, a tudományos kutatás iránt elkötelezett fiataloktól várja, akiket olyan hosszútávú munkákba vont be, amelyek révén egyrészt megalapozhatják szakmai felkészültségüket, másrészt pedig e kutatási tervek megvalósításával az egyetemes magyar tudományosságot szolgálhatják.

Ezeknek a kutatásoknak a kiindulópontjait a Szabó T. Attila által gyűjtött és elindított Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár folytatása mellett, az erdélyi középkor, illetve a fejedelemség kora, valamint a romániai magyarság történetének a kutatása jelentette.

Egyesületünk a természettudományok, és a reáltudományok terén is több éve elősegít olyan kutatásokat, melyek többnyire intézménye közötti együttműködés révén alakultak ki. Ezek a partneri viszonyok gyakran az ilyen kutatások megkövetelte, de nálunk hiányzó infrastruktúrát is pótolják.

A 2008. évben sikerült elismertetnünk és minősítettünk (atestare) kutatóintézetünket, ezáltal lehetőséget teremtettünk a román állam által kiírt, akadémiai jellegű pályázatokon való részvételre.

Kutatóintézetünket az elmúlt évben nagy veszteség érte Jakó Zsigmond professzor halálával, aki az intézet alapításával és középkori, illetve kora újkori kutatásainak a megalapozásával is elévülhetetlen érdemeket szerzett. Szellemét, kutatási törekvéseit reményeink szerint az általa útnak indított fiatal kutatók viszik tovább az EME messzemenő támogatásával.

Az EME Kutatóintézetének jelenleg 9 belső és 6 külső munkatársa van, igazgatója Kovács András egyetemi tanár.

Belső munkatársak:

Bíró Annamária (doktorandus) 2008 októberétől lett kutatóintézetünk tagja. 2008-ban az EME megalakulására vonatkozó német nyelvű kéziratok kiadásra való előkészítésével foglalkozott és részt vett az EME digitális könyvtárának fejlesztésében (az *Erdélyi Országgyűlési emlékek* II. és XI. kötetét digitalizálta). Mindkét program folytatódik 2009-ben is. 2008 szeptemberében volt az elővédése PhD-dolgozatának. Az elmúlt évben 4 tanulmánya jelent meg és 3 konferencián vett részt előadóként.

Bogdándi Zsolt (doktorandus), kutató 2001 óta dolgozik egyesületünknel, előbb kézírattárosként, jelenleg a kutatóintézet tagjaként. Intézeti feladata a két erdélyi hiteleshely fejedelemségkori jegyzőkönyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. Emellett az EME digitális könyvtárának fejlesztésében is részt vesz (az *Erdélyi Országgyűlési Emlékek* III–V. kötetét, valamint Péter János amatőr fényképész házsongárdi sírkövekről készült felvételeit digitalizálta).

Rendezte továbbá a nyelvész Nagy Jenő és a heraldikus-művészettörténész Köpeczi-Sebestyén József hagyatékát. Ezek mellett kéziratári, illetve könyvtári szolgálatot is teljesít. Bogdándi Zsolt az elmúlt évben 4 konferencián vett részt és 1 publikációja jelent meg.

Fejér Tamás (doktorandus), kutató 2008. szeptember 1-jétől dolgozik az EME kutatóintézetében. Intézeti feladata az erdélyi fejedelmek Királyi Könyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. Emellett az EME digitális könyvtárának fejlesztésében is részt vesz (az *Erdélyi Országgyűlési Emlékek* című forráskiadvány három, I., IX., X. kötetét) digitalizálta. Ugyanakkor könyvtári, illetve kéziratári szolgálatot is teljesített és konferenciákon vett részt. 2008 júliusában sor került a BBTE Református Tanárképző Karán PhD-disszertációja (Oktatási viszonyok Fogarason a 17. században) tanszéki védésére.

Gálfi Emőke (doktorandus) 2009 januárjától lett ismét kutatóintézetünk munkatársa (Az erdélyi káptalan jegyzőkönyvei munkacsoport tagja). Intézeti feladata az erdélyi káptalan jegyzőkönyveinek kivonatolása és kiadásra való előkészítése. Doktori tanulmányait a BBTE Református Teológia fakultásán folytatja, az erdélyi káptalan fejedelemségkori hiteleshelyi tevékenységéről írja értekezését.

Ilyés Szilárd (doktorandus) kutatónk az elmúlt évben a politikai filozófiai és eszmetörténeti kutatásokon (*A politikai tér mint a politikum mértéke, A kisebbségi kérdés Krenner Miklós (Spectator) publicisztikájában*) kívül közreműködött Hajós József könyvtári hagyatékának elszállításában és feldolgozásában, az Erdélyi Múzeum című folyóirat akkreditációs iratcsomójának összeállításában, az erdélyi tudós-társadalom kataszterének adatait frissítette.

Nagy Mihály Zoltán (doktorandus) kutatónk az elmúlt évben, munkaviszonyának megszűnéséig az intézet keretén belül három témán dolgozott: 1. Az *Erdélyi Múzeum-Egyesület története az első világháború után*, 2009-ben kiadásra kerül az *EME története* c. kiadvány egyik fejezeteként. 2. *Magyarország- és magyarsággép az 1945 után megjelent romániai történelem tankönyvekben* c. tanulmánya sajtó alatt van. 3. *Egyházpolitikák Romániában a kommunista rendszer időszakában*, a kutatás folyamatban van. Ezen kívül konferenciákon vett részt, egy könyve és egy tanulmánya megjelenés előtt áll.

Pakó László (doktorandus) 2009 januárjától tagja az intézetnek. Intézeti feladata az erdélyi fejedelmek Királyi Könyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése, 2008 folyamán az EME külső munkatársaként vett részt az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíjprogram pályázatán, kutatási témája a 16. század végi kolozsvári bírósági peres eljárás bemutatása, melynek eredménye egy adattárral kiegészített kézirat volt. Ehhez kapcsolódva, az NKA támogatásával a város Törvénykezési jegyzőkönyveinek 1591–1594 közötti anyagát készítette elő kiadásra.

Tamásné Szabó Csilla (PhD) nyelvészünk 2008 novemberében tért vissza kétéves gyermeknevelési szabadságáról. Ezalatt is folytatta a SzT szerkesztését. Munkába állása óta a XIV. kötet anyagának szerkesztésén dolgozik, újra kezébe vette a szótár adminisztrálását is. A SzT XIII. te – várvíz címszavakat magában foglaló kötete elkészült, megjelenése csupán a nyomdai munkákon múlik.

W. Kovács András (PhD) kutatónk az elmúlt évben Hegyi Gézával közösen véglegesítette a Jakó Zsigmond által elindított *Erdélyi okmánytár* III. kötetét (1340–1359), mely hamarosan megjelenik, és folytatta *Az erdélyi megyei hatóságok középkori oklevelei 1526-ig* c. kiadvány elkészítését. Elkészítette a *Középkori (1542 előtti) magyar vonatkozású oklevélközlések Romániában* c. könyvészeti összeállítást, mely rövidesen megjelenik. Digitalizálási program keretében a Hunyad Megyei Állami Levéltár (Déva) középkori okleveleit fényképezte le. A 2008-as évben négy tudományos konferencián vett részt.

Külső munkatársak:

Bitay Enikő (PhD, egyetemi docens) kutatási területe az alkalmazott informatika (anyagtudomány és technológia). A *Numerikus módszerek alkalmazása anyagok és technológiák jellemzésére* c. kutatását az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíjprogram keretében végezte. Három felsőfokú intézmény együttműködésének eredményeként létrejött közös tanulmánykötet társszerzője, mely az EME Műszaki Tudományos Füzetek sorozatában jelenik meg *Felületkezelés* c.-el. Két megjelenés alatt álló kötet szerkesztője, illetve társszerzője, a 2008-as év folyamán öt tanulmányt publikált, s négy előadást tartott.

Fehér Andrea (doktorandus) az EME külső munkatársaként vett részt az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíjprogram keretében, témája: *Emlékezet és identitástípusok a 18. századi erdélyi magyar nyelvű forrásokban*. Ezen kívül az EME újraindulás utáni történetét kutatja, tanulmánya *Az EME története* c. kiadvány egyik fejezete lesz.

Hegyi Géza (doktorandus) 2008-as tevékenységének zömét az Erdélyi Okmánytár III. kötete mutatójának elkészítése és a kézirat véglegesítése, korrektúrázása tette ki (ez a művelet egészen az év végéig elhúzódott). Készülő doktori értekezésében az erdélyi káptalan személyzetét, illetve a pápai hatalom és az erdélyi egyházmegye kapcsolatát vizsgálta. Mindkettőből referátum született a múlt év első felében. Három recenziója jelent meg, és két konferencián vett részt.

Ruprecht Eszter (PhD), egyetemi adjunktus és **Szabó Anna** (doktorandus), a Természettudomány Növénytani munkacsoportjának tagjai, kutatási témájuk: Az Erdélyi Mezőség sztyeppréteinek dinamikája. 2008-ban *A magbank mint a sztyepprétek regenerációjának lehetséges forrása* c. vizsgálatukat végezték el. 2008-ban e témában Ruprecht Eszternek két közleménye jelent meg.

Szász Anikó (doktorandus) intézeti feladata az erdélyi fejedelmek Királyi Könyveinek regesztázása és kiadásra való előkészítése. 2008-ban ösztöndíjasként doktori értekezés megírásán dolgozott (*A kolozsvári református egyházközség gazdálkodása a 17. században*). Két konferencián vett részt és egy tanulmánya jelent meg. Könyvtári és kéziratári szolgálatot látott el az EME Lakatos utcai könyvtárában.

Az EME adminisztratív munkatársai között további két doktorandus és egy magiszteri hallgató van, akiknek tudományos előmenetelét intézményünk támogatja.

A kutatási együttműködéseinket a jövőben is igyekszünk fenntartani, megerősíteni, az oktatási intézmények kutatási munkáját elősegíteni, minél több fiatal vonva be kutatási terveinkbe. Az EME nemcsak az Információs Dokumentációs Központja által, hanem a kutatási programjai révén is háttérintézménye kíván lenni az erdélyi magyar tudományosságunknak.

Könyvtárunk, Információs és Dokumentációs Központunk

A **Rhédey-házban** működik az alapvető kézikönyveket és lexikonokat tartalmazó referenzs könyvtárunk, kurrens folyóirataink és a nyelvészeti és irodalomtörténeti szakmunkák szintén itt tanulmányozhatók. 2008 tavaszán természettudományi gyűjteményünket felköltöztettük központi könyvtárunk felújított raktárhelyiségébe. A Moll-házból áthozott vaspalcokkal, amelyeket kibővítve felszereltük könyvtárunkban, egyelőre megoldódtak raktározási gondjaink. A természettudományi gyűjtemény mellett értékes hagyatékok is helyet kaptak központi könyvtárunkban: a neves ornitológus Kohl István gyűjteménye, Bárány István történész professzor főleg angol nyelvű szakkönyvei, valamint Jenei Dezső műszaki hagyatéka. A filozófus Hajós József az EMÉ-re testálta könyvtárát, melynek nagy részét használatra átadjuk a Pro Philosophia Alapítványnak. A központi olvasótermünk teljes állománya be van vezetve az Erdélyi Közös Katalógusba (kb. 4000 kötet), ugyanakkor ez évben elkezdtük a Moll-házból átköltöztetett természettudományi részlegünk könyveinek a bevezetését, 2008. decemberéig 1900 kötetet sikerült ebből bevezetni. Egyre többen használják az Információs és Dokumentációs Központunkban elérhető EISZ adatbázist, valamint a kábel nélküli internetet.

A **Jordáky-házban** működő könyvtárrészlegünk (melyben szépirodalom, nyelv- és társadalomtudományok, illetve szakfolyóiratok gyűjteményei találhatóak) továbbra is nagy olvasói forgalmat bonyolított le, viszont a helyhiány és raktározási gondok nehezítik a célszerű munkát és a kihasználhatóságot. A Jordáky könyvtár 24000 kötetes állományából körülbelül 7900 kötetet sikerült katalogizálni. Az idei év folyamán az olvasóterem könyvállományával folytatjuk a katalogizálást.

A **Lakatos utcai** intézetrészlegünk a történelem, művészettörténet, régészet iránt érdeklődő olvasókat fogadja. Folytatódott az eddig beérkezett kéziratok anyag feldolgozása és a jegyzékek interneten való közzététele, jelenleg a gyűjtemény kétharmada kutatható. A Lakatos utcai könyvtárunkban az idén kezdjük el a katalogizálást, mivel igény van arra, hogy az ott lévő állományunk is bekerüljön az Erdélyi Közös Katalógusba.

Az EME Információs és Dokumentációs Központja elektronikus adattárának fejlesztése

Az EME 2004-ben indította el a dinamikus-honlapfejlesztési tervvel együtt az adattár gondolatát, melynek anyaga évről évre bővül, s mindez egy majdani korszerű adattár keretrendszerébe illeszthető. Az EME a könyvtári, levéltári, kéziratári anyagait és közgyűjteményeit kívánja digitálisan feldolgozni, ezt az OSZK, különösen a jubileum előkészítő évében nagymértékben elősegítette, hozzájárulva az EME régi kiadványainak – mintegy 60 ezer lapot kitevő anyag – digitalizálásával. Mindezt köszönetünket fejezzük ki Monok Istvánnak, az OSZK főigazgatójának és a közreműködő munkatársainak.

A 2008-as év folyamán konkrétan a következő digitalizálási programok megvalósításához járult hozzá támogatásával a Szülőföld Alap:

- **középkori oklevelek feltárása, digitalizálása:** a Nemzeti Levéltár Hunyad Megyei Igazgatósága (Déva) által őrzött magyar vonatkozású 1542 előtti oklevelek (200 fotó), Erdély történetére vonatkozó középkori oklevélszövegek hasonmásai (1000 felvétel);
- **folyóirat- és könyvadattár:** tudományos periodikák tartalmi ismertetője, tudományos publikációk (kötetek) rövid tartalmi kivonatai (194 tétel);
- **EME-Kéziratár:** a könyvtárunkban őrzött hagyatékok jegyzéke folyamatosan kerül fel a honlapra. Péter János amatőr fényképész házsongárdi felvételeinek digitalizálása és interneten való közzététele (350 tétel);
- **az Erdélyi Országgyűlési Emlékek köteteinek digitalizálása:** a sorozat index nélküli kilenc kötetét (I–V., IX–XII.) dolgoztuk fel (mintegy 3500 lap).
- **az EME régi irattárának digitalizálása,** az EME történetének kutatása céljából (3525 fotó);
- **az EME egykori gyűjteményeinek digitalizálása projekt keretében:** az érem- és régiségtár feldolgozását indítottuk el (a kolozsvári honfoglalás kori leletanyag adatbázisszerű feldolgozása);
- **az EME katalogizálási programja – EKKA –** (az év folyamán mintegy 5000 új kötet katalogizálása).

Az **EME honlapját** (www.eme.ro) a beküldött információkkal folyamatosan frissítjük. A *hírek* és *események* rovatokban tájékozódhatnak az érdeklődők. Az EME kiadványainak katalógusa is megtalálható a honlapon. Az EME

elektronikus adattára jelentős adatokkal bővült, a digitalizálási pályázati programok által ezek az információk is folyamatosan felkerültek a honlapra. Az eddig digitalizált levéltári anyagok a hatályos román törvények szerint a román állam tulajdonát képezik. A fényképmásolatokról tájékoztató jegyzék készült, ez felkerült a honlapra, ahol jeleztük, hogy a fényképmásolatok az EME könyvtárában hozzáférhetőek.

Kiadónk, kiadványaink

Rendszeresen megjelenő szakosztályi kiadványaink: az *Erdélyi Múzeum* (az elnökség, a Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály, valamint a Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály folyóirata) 2008. évi 1–2. füzetje jelent meg, a 3–4. nyomdában van, az *Orvostudományi Értesítő* (az Orvostudományi Szakosztály szemléje) 2008. évi 1., 2. száma, a *Múzeumi Füzetek* 16/1. Kémiai, a 16/2. Agronómiai száma, valamint a *Műszaki Tudományos Füzetek* (XIII. FMTÜ) 2008-as száma jelent meg a tavaly. A *Műszaki Tudományos Füzetek* sorozat Bagyinszki Gy., Bitay E.: *Felületkezelés* c. kötete és az újonnan indult Tudomány- és Technikatörténeti Füzetek első kötete (*Technikatörténeti örökség a kalotaszegi Magyarvalkón*) is nyomdában van.

Ezen kívül még megjelentek Egyed Ákos: *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület* (tájékoztató füzet), Egyed Ákos, Kovács Eszter (összeáll.): *Gróf Mikó Imre beszédei és felhívásai*, Sipos Gábor (szerk.): *Emlékkönyv Benkő Samu 80. születésnapjára*, Wilhelm Sándor: *A lápi póc* című kiadványaink. Nagyvárad Fiókegyesületünk adta ki a *Germanistik ohne grenzen. Studien aus dem Bereich der Germanistik* I-III. konferenciakötet valamint Jakó Zsigmond: *Bihar megye a török pusztítás előtt* című kötet hasonló kiadását. Könyveink és folyóirataink megjelenése a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap, az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíjprogram, a Szülőföld Alap, a DAB, a romániai Communitas Alapítvány támogatásának valamint magánszemélyek adományának köszönhető. Örvedetes tény, hogy e kiadványok egy része az egyesületünk keretében folyó szervezett kutatómunka eredményeként született meg.

Az EME kiadójának is elkészült a saját honlapja (www.eme.ro/kiado), mely a kiadványaink ismertetését, forgalmazását kívánja megkönnyíteni, ezáltal lehetővé válik a kiadványok hálózaton keresztül történő megrendelése.

Tudományos folyóirataink évenkénti akkreditálását a továbbiakban is folytatjuk, törekszünk a tudományos szintű B kategória megszerzésére. Sikerként könyvelhetjük el, hogy az *Orvostudományi Értesítő* B kategóriás értékelést kapott, az *Erdélyi Múzeum* esetében pedig a benyújtott B+ minősítés igénylésének kiértékelése folyamatban van, mivel időközben elkészült a folyóirat honlapja (www.eme.ro/erdelyimuzeum), amely feltétele ennek a minősítésnek. A jövőben a *Dolgozatok az EME Érem- és Régiségtárából* és a *Múzeumi Füzetek* folyóiratainkat is akkreditálni kívánjuk.

Kapcsolatok, együttműködések

A 2008. március 29-i közgyűlésen felújítottuk az EME–MTA együttműködési megállapodást. Az Akadémia folyamatosan felvállalja az Erdélyi Múzeum-Egyesület működésének és kutatási programjainak támogatását.

Együttműködési megállapodás keretében rendeztük viszonyunkat a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal, amelyben rögzítettük az együttműködés formáit és lehetőségeit, 3 éves szerződést kötöttünk az EME tulajdonában levő Moll-ház bérbeadásáról.

A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemmel 2008 szeptemberében keretszerződést kötöttünk, az egyes tanszékek és szakosztályok közös tevékenységeit ezáltal is megerősítve.

2008. március 13-án Miskolcon megalakult a Közép-európai Ipari Örökség Útja Egyesület (elnöke Gerhard Sperl professzor), melyhez nyolc ország csatlakozott, s tudományos tanácsában egyesületünk is képviselteti magát.

2008. május 27-én Gémesi Ferenc szakállamtitkár és Zilahi László főigazgató-helyettes látogatásuk keretében átnyújtották az EMÉ-nek a Nemzeti Jelentőségű Intézményeknek járó Emlékplakettet. Június 17-én Pálincás József akadémikus látogatta meg intézményünket. Szeptember 22-én Füzes Oszkárt, Magyarország újonnan megválasztott bukaresti nagykövetét fogadtuk, december 11-én pedig Kolozsvár főkonzulját, Szilágyi Mátyást. Mindannyian biztosítottak arról, hogy továbbra is nagy érdeklődéssel követik intézményünk munkáját és a lehetőségekhez mérten támogatják.

Adományok, támogatások, pénzügyi forráslehetőségek

Egyesületünk fenntartásához egyre kisebb arányban járulnak hozzá a tagdíjak, és egyre nagyobb szerepe van a pályázatokból elnyerhető általános és céltámogatásoknak.

A 2008-as költségvetést is nagyrészt a magyarországi forrásokra kellett építenünk. A romániai politikai akarat még mindig nem kedvez a magyar kisebbség hagyományait, múltját, szellemi értékeit kutató, terjesztő, ápoló és megőrző közhasznú tudományos intézménynek.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület a múlt évben is a magyarországi Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti jelentőségű intézmények és programok támogatásában részesült. Fenntartási költségeinkhez jelentősen hozzájárult az MTA Műhelytámogatási Program által. Az MTA Határon Túli Magyar Tudományosságért Ösztöndíjprogram, az MTA-OKM Domus Hungarica Ösztöndíjprogramjai ebben az évben is nagy segítséget nyújtottak kutatásainkhoz. Ugyanakkor a Szülőföld Alap és a MeH pályázatainak keretében 58 ösztöndíjjal karoltuk fel a kutatásokat, szakosztályi munkákat, az EME

150. éves jubileumának előkészületeit (az erre az alkalomra tervezett kötetek tanulmányainak előkészítését) az EME-adattár feldolgozását, könyvkatalogizálást, a hagyaték-feldolgozást, illetve az ehhez szükséges rendszerfejlesztési és kiépítési munkálatokat. Az ösztöndíjprogramokba bevontuk egyrészt az EME munkatársakat is, ez által pótolva szerény javadalmazásukat, másrészt törekedtünk minél több fiatalot bevonni a programjainkba.

Működésünket, különféle rendezvényeink megszervezését és kiadványaink nyomtatását a Communitas Alapítvány támogatta. Rendezvényeink szervezéséhez a Polgármesteri Hivatal és Városi Tanács pályázati keretéből is jelentős összeget nyertünk el, utólagos visszatérítéssel. A folyamatos kiadásaink fedezését a hazai adományozók jóvoltából tudtuk pótolni, jelentős összeggel a medgyesi RomGaz Rt. járult ehhez hozzá.

Ugyanakkor köszönjük a Gróf Mikó Imre Alapítvány folyamatos támogatását is.

Pozitívumnak tekinthető a hazai forráskihasználás növekvő tendenciája. A jövőben szeretnénk EU-s pályázati projektekhez is hozzáférni.

Tulajdonjogunk, egykori ingatlanunk

Az EME hazai elismertségének s integrálódási törekvéseinek eredményei ugyan vannak, de nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a hatalmas értéket képviselő tudományos gyűjteményeinek státusa rendezetlen, tulajdonjogunkat ezek fölött nem sikerült elismertetni, bár az elnökség több alkalommal szorgalmazta annak napirendre tűzését (pl. a román-magyar kisebbségi együttműködési szakbizottsághoz benyújtott előterjesztésével). Ugyanakkor elkészültek az EME jogfolytonosságát alátámasztó dokumentumok is. Ugyanez vonatkozik kolozsvári főtéri ingatlanunkra, a Wass Ottilia-házra (Főtér 11. sz.) is, amelyet visszaigényeltünk, és ennek érdekében évek óta pert folytatunk. Jogigényünket természetesen továbbra is fenntartjuk.

A jubileumi év előkészületei

Az EME megalapításának 150. évfordulóját méltó módon kívánja megünnepelni: tudományos rendezvényekkel, kiadványokkal és kiállítással is. A jubileumi kiadványok előkészületei már az előző években elkezdődtek, a 2008-as év tevékenységeinek jelentős részét is ezek a kutatások képezték. A kiadványok s rendezvények tervezete honlapunkon megtekinthető.

Az EME a jubileumi évet a 2009 januárjában tartott sajtótájékoztatóján nyitotta meg, melynek az OSZK adott otthont.

Zárszó

Az intézményünkben a múlt évben is kilépett egy kutató, de ezen veszteségeket pozitívan kell megélnünk, hisz általuk az EME folyamatosan pótolja a kinevelt kutatói szakemberek hiányát. Az EMÉ-t ez arra kötelezi, hogy továbbra is felvállalja a pályakezdő fiatalok kutatásra nevelését az intézetén belül.

Az EME kutatóintézete, szakosztályai, fiókegyesületei, az EME-IDK-ja az erdélyi magyar tudományos élet folyamatos fenntartói voltak a 2008-as évben is. Rendezvényei s az egész tudományos tevékenysége hozzájárult a magyar-magyar tudományos kapcsolatok erősítéséhez, az intézmény elismertetéséhez.

Idén a 150 éves múlttra visszatekintve számba vesszük, hogy mindez idő alatt mit nyújtott az EME a tudományosságunknak, de ez a visszaemlékezés a jövőbeni cselekvésre kell ösztönözzön, hogy tudjuk, mit kell ma elvégeznünk ahhoz, hogy az a holnapra is érték maradjon. Ehhez a törekvéshez kérem minden tagtársunk aktív hozzájárulását, a társintézmények szorosabb, ez irányú együttműködését, a támogatók nagyobb figyelmét, munkatársaink eddigi odaadásának megtartását.

Köszönjük azoknak, akik eddig ehhez bármilyen formában hozzájárultak!

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.

Kolozsvárt, 2009. február 11-én

Bitay Enikő főtitkár